СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 289. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 13. грудня, 1927. VOL. XXXV. No. 289. Jersey City, N. J., Tuesday, December 13, 1927. THREE CENTS.

КОНҐРЕС ДАЄ ЛИНДБЕРҐОВИ МЕДАЛЮ

ВЕЛИКА ОВАЦІЯ ЛЕТУНОВИ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ.

ВАШИНГТОН, 10. грудня. — Палата послів призначила летунови Чарлзови А. Линдберґови за його славний лет з Ню Йорку до Парижа конгресову памяткову медалю.

Резолюцію ухвалено одноголосно серед великого одушевлення. Линдберґ самий появився в конґресі і витався з конґресменами.

Опісля конґрес попросив його відвідати Гавану як представник Злучених Держав та гість кубанського уряду.

По дорозі до Гавани Линдберґ має вступити до Мексика, куди він думає доїхати за 26 годин.

400 ПРОВІДНИКІВ ВИСИЛАЄ МЕМОРІЯЛ ДО КУЛИДЖА.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИСТУПЛЕННЯ АМЕРИКИ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 10. грудня. — Президент Кулидж дістав нині величезний меморіял від провідників американського громадянства, в якому ці добиваються, щоби американський уряд усунув перешкоди, що стоять на дорозі приступлення Злучених Держав до світового суду.

Меморіял каже, що американський народ стоїть за таким приступленням, бо се помоглоби замирити світ та причинилосяби богато до піднесення добробуту. Меморіял підписало 395 осіб, між ними визначні політики, бизнесмени, редактори, урядовці та професори.

ВИРОК НА БІЧА ТА ВДОВУ ЛІЛІЕНДАЛА.

МЕЙЗ ЛЕНДИНҐ, Ню Джерзі, 10. грудня. — Стейтовий судця видав нині вирок у справі вбивства місцевого лікаря д-ра Ліліендал, що поґиб від револьверових вистрілів дня 15 вересня сього року. На домагання прокураторії поставлено на суд за се вбивство вдову лікаря та знакомого родини Вилиса Біча. Присяжні судді признали обоїх винуватими вбийства другого степеня, і тепер судця визначив їм найвисшу кару, яка їм належиться за злочин того рода в сьому стейті, себто вязниці 10 літ.

Видаючи вирок, судця заявив, що він не признає ніякої облекшуючої обставини, бо властиво присяжні признали їх винуватими вбийства першого степеня, а тільки не могли переконати двох зпомежи себе.

ЗВІЛЬНЕНО ХЛОПЦЯ, ЩО ВБИВ БАТЬКА, ЩОБИ РАТУВАТИ МАТІР.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 10. грудня. — Велика лава присяжних суддів, покликана стейтовим судом до вирішення питання, щоб поставити на суд Джосефа Кучінотн, 13-літнього школяря, що в обороні рідної матери вбив батька, увільнила його від вини і кари.

Хлопчина прийшов домів у вівторок вечером і застав свого батька, як він вимахував револьвером, погрожуючи матері. Батько мав уже охоту стріляти до матери, коли хлопчина зняв батькову рушницю та стрілив до батька із заду. Батько повалився на землю, а відтак помер у дорозі до шпиталя.

Хлопчина сказав присяжним суддям, що він радий, що вратував матір перед нападом батька, але йому жаль, що вбив батька. По двайцятьох минутах приняжні судді заявилися за тим, щоби хлопця на суд не ставити. Коли хлопчина вийшов зі суду, мати обняла його та хотіла взяти його домів, але хлопчина заявив, що він лишиться в тюрмі, аж поки батька не поховають.

Хлопчина говорив у суді, що батько часто побивав матір та відгрожувався, що він убє її та всі діти.

ХОЧУТЬ ОБЖАЛОВУВАТИ СТЕЙТОВОГО ГУБЕРНАТОРА.

ОКЛАГОМА СИТІ, Оклагома, 10. грудня. — Серед членів низчої палати стейтової леґіслятури сього стейту появилося поважне число людей, які хочуть поставити стейтового губернатора в обжалованнє за надуживаннє своєї влади. Покищо однак за сим рухом заявляється недостаточне число послів.

НАВАЛА КАНДИДАТІВ.

ВАШИНГТОН, 10. грудня. — З уступленнєм президента Кулиджа з числа можливих кандидатів на уряд президента Злучених Держав число сих кандидатів намножилося до того степеня, що, як рахували газетярі, на одному банкеті в Гридайрн Клобі було присутних 12 людий, які хотілиби добитися почести стати кандидатом републиканської партії на найбільший уряд Америки.

БУРЯ ЗАТОПЛЮЄ КОРАБЕЛЬ НА ОЗЕРАХ, АЛЕ ЛЮДИ РАТУЮТЬСЯ.

СОЛТ СЕЙНТ МАРІ, Мишиґен, 10. грудня. — Підчас послідної бурі на Великих Озерах потонуло 4 озерні кораблі. На щасте, морякам сих кораблів удалося вратуватися з филь та добитися до берега.

Найцікавіша пригода сталася морякам одної баржі, яку буря занесла на пісковий беріг. Моряки сьої лодки могли піти пішки на сушу, але мусіли бристи 9 миль мілиною.

З ПРОСТОГО ЖОВНІРА ГЕНЕРАЛОМ.

ВАШИНГТОН.— Управитель летничого поля в Митчел Філд, полковник Фулойс, авансував недавно на генерала й віцеміністра війни. Він розпочав військову службу у 1898 році як простий рядовий.

ПАЧКОВАННЄ ШВАЙЦАРСЬКИХ ГОДИННИКІВ В АМЕРИКУ.

НЮ ЙОРК, 9. грудня. — На поїзді, що приїхав сюди з Монтреалю, в Канаді, арештовано нинї Ізидора Тарнова, якому уряд закидує, що він пачкував „верки" швайцарських годинників. Недавно мав він перевезти до Злучених Держав автом 10,000 таких годинникових машинерий. Досі мав він продати їх тут за пів міліона долярів.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ СЦЕНІ.

ДІТРОЙТ, МИШ. — „Інтернаціональне Товариство Народних Пісень і Танців" устроює, як нас повідомляють, Різдвяний Концерт у Дітройт, Миш. Концерт відбудеться в неділю, 18. грудня, в 5. год. пополудні, у новім „Institute Art", при Вудворд евню. В програму зга даного концерту входять хори й співи. Між иншим виступить теж і український хор та українська солістка, громадянка Надя Атаменець. Концерт буде поширений при помочі радія. Вступ на концерт безплатний.

ВИКОХАВ ПОМІДОРИ БЕЗ ЗЕРНЯТ.

НЮТОН, Канзас, 9. грудня. — Місцевому городникови Д. Класенови вдалося по 5 роках досвідів виплекати помідор („томейто") без зернят. Його 5-літна праця оплачується йому сторицею, бо городники з усіх сторін Америки зацікавилися сею новиною та замовляють собі в нього розсадники сього помідора.

УКРАЇНСЬКІ МОНАРХІСТИЧНІ ХРУНІ ЛЬОЯЛЬНІ ПОЛЬСЬКИ ВЛАДІ.

ЛЬВІВ. — Відбулися тут зборі українських хрунів, монархістів, на які прибуло сто делеґатів з Галичини. Головою зборів був якийсь Вишневський. Реферат про політичне положення виголосив інжинір Івасик. Ухвалено також цілий ряд резолюцій, між иншими резолюцію, яка стверджує, що „Українська Монархістична Організація" стоїть на ґрунті польської державности, як також резолюцію, у якій згадана організація заявляє, що ставиться прихильно до правительства Пілсудського.

УСУВАЮТЬ З ДАНЦІҐА СЕЗОНОВИХ РОБІТНИКІВ.

ДАНЦІҐ. — На приказ данцігського правительства усунено з Данціґу усіх польських сезонових робітників.

Власти Вільного Міста Данціґу оправдують сей приказ щораз зростаючим числом безробітних данцігських горожан.

ВЕТЕРАН ХОЧЕ ЗАПРОДАТИСЬ НА РІК В НЕВОЛЮ.

ФОРТ ВОРТ, Текс. — Якийсь Ол. Хр. Медокс, числячий 31 літ, ветеран Світової Війни, хоче запродатись на рік неначе в неволю, щоби бути в можності прокормити свою родину. Не має він від довшого часу заняття. Виключною точкою його умови є, щоби будучий його властитель заосмотрив його жінку й діти у можливі умовини екзистенції. Крім сього не має він инших вимог від свого будучого властителя, який, після своєї вподоби, буде могти розпоряджати його часом і родом праці.

ПОЛЯКИ СУМУЮТЬ, БО ЗДОХЛА ПІЛСУДСЬКОГО „КАШТАНКА".

ВАРШАВА. — Недавно здох кінь маршала Пілсудського „Каштанка", яку одержав Пілсудський на початку війни й яка через цілий час його військової служби була його нерозлучним товаришем.

Покійна „Каштанка" мала 18 літ. „Каштанка" здохла наглo й се було великим ударом для Пілсудського.

ТРОЦЬКИЙ І ЙОГО СТОРОННИКИ МАЮТЬ ДО ТИЖНЯ ПОКАЯТИСЯ.

МОСКВА, 9. грудня. — Зїзд комуністичної партії рішив дати Троцькому й його групі тижневий речинець до покаяння, проголошення, що їх програма є ошибочна й розвязання їх центрального бюра та усіх відділів їх організації.

Колиби вони сього не виконали, вибрана зїздом комісія, що складається з 65 членів, має виключити з партії — Каменева, Раковського, Смилгу, Радека та усіх других троцкістів.

Сталін мав знова заявити, що комуністи не зроблять Троцького й Зіновева мучениками й через те його не арештують. „Совітська влада", сказав дальше Сталін „може знайти инший спосіб, щоби зробити нешкідливими своїх політичних противників".

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СЕЛЯН.

В сокальському повіті, в селі Волниці згоріла з невідомих причин хата вчителя Кіселевича. Підозріння поліції впало на місцевих селян на цій основі, що згаданий вчитель є ревним польонізатором і ворогом селянства й що в часі недавних громадських виборів розбивався за польською лістою. Арештовано багато селян, переведено безліч трусів і знущань в цілі винайдення саботажників.

ГОЛОДІВКА МАЛОЛІТНИХ ВЯЗНІВ.

Перебуваючі в коломийській вязниці українські студенти, арештовані під замітом належання до української військової організації, оголосили голодівку на знак протесту проти проволікання слідства. Судова влада обіцяла прискорити слідство, але скінчилося це тільки на обіцянках.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР НА КУБАНІ.

В Краснодарі зорганізувався недавно український театр. Трупа складається з київських та одеських акторів. Пророблюється репертуар, до якого увійдуть нові українські пєси. Сезон відкривається пєсою Республіка на колесах.

НЕДУГА В. ЛИПИНСЬКОГО.

Старокраєві часописи доносять, що у Відні занедужав поважно Вячеслав Липинський, відомий український історик і провідник української партії „Хліборобів-монархістів". Липинський віддавна вже недужав на леґені.

СТРАШНИЙ ПОЖАР КОЛО ДРОГОБИЧА.

10 падолиста згоріли в селі Уличпо, біля Дрогобича, забудування господаря Терепущака. Огонь спричинив 6-літний син Терепущака Гнат. Наслідком сильного вітру стануло в огні 31 господарських забудувань. В огні згоріло двоє дітей, а то 5-літний Микола і 5-літня Ганна Гошко.

ПЕРЕВЕДЕННЯ 7-ГОДИННОГО РОБОЧОГО ДНЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТИ.

ВРНГ України приступила до практичного розвязання питання про перехід деяких галузів української промисловости на 7-годинний робочий день. За попередніми даними української промисловість вже в цьому операційному році може перейти до конкретного здійснення директиви урядового манифесту по цілій низці підприємств текстильної, шкіряної, шкляної, деревообробної а також тютюнової промисловости. Крм того, цілком можливе переведення 7-годинного робочого дня в тих галузях метальопромисловости, що досягнули позитивних наслідків в галузі раціоналізації виробництва. Особливо це стосується до сільсько-господарської машинобудівельної промисловости.

Найближчим часом ВРНГ гадає конкретно перейти на 7-годинний робочий день в деяких цехах тютюнової та текстильної промисловости. Уряд уважає це одним із заходів боротьби з безробіттям. Ті невеликі лишки робочої сили, що є тепер по цілій низці трестів, будуть раціонально використані в виробництві. Здійснення цеї урядової директиви вимагає великої підтримки й всіх заходів, як з боку профспілок, так з боку всієї робітничої суспільности.

Тарифно нормировочне бюро має опрацювати питання про запровадження 7-годинного робочого дня в тих галузях промисловости, де можна перевести цей процес безболізно, одначе так, щоби в ніякому разі не перешкоджалось собівартість продукції. Бюро має також опрацювати питання про робочий день підлітків та тих робітників, що працюють у шкідливих цехах.

ВІСТКИ ПРО ЗАВОРУШЕННЯ НА УКРАЇНІ ЗНАЧНО ПРИБІЛЬШЕНО

МЕШКАНЦІ ТИРАСПІЛЬСЬКОГО ОКРУГА ГОВОРЯТЬ, ЩО ТАМ БУЛИ ЕКЗЕКУЦІЇ СЬОГО ЛІТА.

КИШИНІВ, Бесарабія, 11. грудня. — Кореспондент Ню Йорк Таймсу, який перебуває тепер на Україні, доносить, що вістки про революційні заворушення в Полудневій Україні значно прибільшили держави, що сусідують з Україною, одначе вони не є цілком без основи. У послідних 6 місяцях совітська влада арештувала богато провідників українського незалежницького руху й будьто засудила їх на вязницю, будьто стратила. Докладних вісток про число страчених не можна поки-що подати, бо совітське правительство відмовляє всяких інформацій під тим оглядом. Мешканці сіл Павлівки, Піщанка й других, які є сторонниками незалежницького руху, заявляють, що в протягу послідних місяців арештовано там 33 особи й здається страчено. Також оповідають мешканці згаданих сіл, що 2 місяці тому убито в селі Окнах двох представників московського правительства в часі боротьби з мешканцями села. У місті Тирасполь не було ніяких боїв, хоч має там бути повно тайних агентів „чеки". Також і в Одесі не було ніяких боїв ані революційних заворушень. У Кишиневі й Черніівцях находиться богато утікачів з України, які втікли перед переслідуваннями совітських властей.

КОМУНІСТИЧНІ ПРОВІДНИКИ СВАРЯТЬСЯ ЩО ДО ВИМІРЮВАННЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

БУВШИЙ ГОЛОВА НАЙВИСШОГО СУДУ РОБИТЬ ВИКИДИ ГЕНЕРАЛЬНОМУ ПРОКУРАТОРОВИ ЩО ДО ПРИДЕРЖУВАННЯ БУКВИ ЗАКОНА.

МОСКВА, 11. грудня. — На Конґресі комуністичної партії прийшло знова до горячих перепалок, однак вже не з опозиціоністами, але між самими правовірними комуністами-Сталіністами. На одні з послідних засідань забрав голос М. Сольц, бувший голова найвисшого совітського суду й робив закиди генеральному прокураторови Криленкови за занадто точне придержування букви закона при вимірі справедливости. Закидував йому також, що Криленко застрашує пролетарських суддів, і приневолює їх видавати вироки, що противляться звичаєвому праву або попередним рішенням суду. Стольц є тої гадки, що судді повинні при видаванню вироків придержуватись радше своєї „революційної совісти", як букви карного кодексу. Другий бесідник, М. Орджонікідзе, член Контрольного Комітету комуністичної партії заявив, що в Совітськім Союзі є за богато судових розправ й зазначив, що 20 відсотків населення України стає щорічно перед судом будьто в характері свідків, будьто обжалуваних.

СТАН ВОЄННИЙ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ А ЛИТВОЮ ВЖЕ НЕ ІСТНУЄ.

ВЗАЇМНІ НЕПОРОЗУМІННЯ ПОЛАГОДИТЬСЯ ПРИ ПОМОЧІ БЕЗПОСЕРЕДНИХ ПЕРЕГОВОРІВ. ПІЛСУДСЬКИЙ ПРИЇХАВ ДО ЖЕНЕВИ ЦАРСЬКИМ ВАГОНОМ.

ЖЕНЕВА, 10. грудня. — На спеціяльно скликанім засіданню Ліґи Націй заявили премієр Пілсудський і Вальдемарас, що між Польщею і Литвою стан воєнний вже більше не істнує. Оба премієри згодилися полагодити взаїмні непорозуміння безпосередніми переговорами. На внесок спеціяльного референта для полагоди польсько-литовського непорозуміння, голяндського міністра загр. справ фон Блокленда, рішила Рада Ліґи Націй, що спеціяльна комісія має розслідити протест Литви проти несправедливого трактовання Польщею її національних меншостей. Польща зобовязалася також, що буде шанувати незалежність Литви. Рівночасно згодилися премієри обох держав, що справ, що до яких оба правительства мають відмінні погляди, на теперішкій конференції не будеться дотикати. Се значить, що справу приналежности Виленщини полишиться на разі на боці.

Мешканці Женеви здивовані були величавістю спеціяльного вагону, яким приїхав Пілсудський з Варшави до Швайцарії. Опісля показалося, що згаданий вагон був власністю російського царя Миколи II. Вагон сей держано для спеціяльних поїздок царя в Польщі, а в часі Світової Війни й прогнання російських військ з Польщі, забрали собі його Поляки. Пілсудський, який віддавна мріє про те, що буде польським „крулєм", приїхав згаданим вагоном до Женеви, щоби показати, що він вже справді некоронований польський „круль".

ПОДВІЙНЕ САМОГУБСТВО В ВАРШАВІ.

СИН БУВШОГО ПРЕМЄРА І ДОЧКА БУВШОГО ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ ПОПОВНИЛИ САМОГУБСТВО.

ВАРШАВА, 10. грудня. — Вчера поповнили тут самогубство через отроєння син бувшого вшехпольського премієра В. Грабського й його жена — дочка бувшого президента Войцеховского.

Самогубство поповнили вони першої ночі по шлюбі, коли Грабський довідався, що його жінка вже не дівчина й що вона стратила невинність через звісного артиста-тенора Кепуру.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
Full year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„РУСКИЙ СЕЛЯНИН" В АМЕРИЦІ.

В нюйорській ґазеті „Ди Ню Йорк Таймс" поміщено недавно відозву якогось „Центрального Комітету українських Націоналістів", в якій ведеться полеміка з большевицькою системою правління та звертається увагу на те, що в інтересі мира Европи повинна бути самостійна Україна.

Річ природна, що ніхто не мав би нічого проти цеї відозви, а навпаки радів би з неї, колиб до неї можна було поставитися з дійсною увагою. На жаль так воно не є. Відозва та нічим не відріжняється від тих, що їх видавали за польські гроші у Відні ріжні Всеукраїнські „Повстанчі Комітети" чи ґенерали Ґрекови і їм подібні. Такою самою відозвою являється і та послідна, про яку навіть не знати, де її видано. Можна тільки догадуватися, що видано її в Варшаві, та що її видав відомий політичний гохштаплер Роман Смаль Стоцький, що по звиненню петлюрівської місії в Берліні, якої був головою, пустився на хлібоїдську дорогу. Це той самий, що стоїть тепер на жолді польського уряду і намагається довести до зломання протипольського фронту в краю. Це той самий, що робив на власну руку з польським урядом пертрактації та намагався відвернути Українців від домагання українського університету у Львові в замін за якусь рутенську колеґію в Кракові. Це той самий, проти якого акції виступали всі партії в краю та наші університетські професори, щоби через звязок з ним не сплямити свого імени. І ото його саме імя видніє тепер під тою відозвою „Центрального Комітету Українських Націоналістів" враз з іменем польського радикального редактора Стпічиньского. А як знова той польський радикал розуміє українську самостійність, пізнати найкраще по тім, коли Українці під Польщею заявилися за тим, щоби створити з нагоди виборів з національними меншостями спільний бльок, він заявив в своїй ґазеті „Ґлос Правди", що таке поступованне „збуджує в цілому польському громадянстві почуття глибокої відрази", Отже навіть бажанне Українців під Польщею вибрати українських послів до польського сойму і сенату викликує в Стпічиньского відразу. А якуж відразу викликало би в него бажанне Українців під Польщею відорватися від Польщі і збудувати Самостійну Україну? Але він мимо цего підписує відозву за самостійністю України. А робить це тому, що в підписаній ним відозві говориться про большевицьке ярмо, але ні словом не згадується про ярмо польське. З неї не пізнати, що Українці під Польщею рівнож хочуть освободження, про них нема згадки. І ото ту хлібоїдську відозву, в яку ще всадили доброго поета, а наївного політика Богдана Лепкого, пропаґує нюйорський „Руский Селянин" як щось надзвичайне, як гідне особлившої уваги. А прецінь та відозва заслугує з національно-соборницького становища тільки на напятнованне як польонофільська і деморалізуюча.

НАРОДНЯ ОСВІТА НА УКРАЇНІ.

Хочемо подати де скільки даних про стан народньої освіти на Радянській Україні. В сих замітках хочемо зупинитися лише на статистичних відомостях. Себ то хочемо говорити лише мовою цифр, які самі большевики подають. Будемо тому говорити про кількість, а не якість.

Загальна освіта.

1. січня 1925 року на Україні числили 15,476 діточих шкіл. Число учнів досягло 1,796,349 душ. Дівчат серед загального числа учнів було 34,5%. Це явище таке саме, як було й в старі часи, коли до шкіл завжди ходило дівчат одна третина загального числа учнів. Отже не дивлячись на всі зміни правового та соціяльного становища жінок, відношення населення до необхідности давати освіту дівчатам на рівні з хлопцями, залишилося старе. В школу посилають отже скорше хлопців ніж дівчат.

Коли взяти всіх дітей шкільного віку, то вийде, що школи вміщують в собі всього 64% дітей шкільного віку. Отже поза школою на кождих 100 душ дітей шкільного віку залишається 34. Коли взяти зокрема дітей, що ходять до 1-4 кляси семилітньої народньої школи, себ то до нормальної, нижчої, народної школи, то вийде, що в віку 8 до 11 років ходить до школи 59,8% дітей. Себ то таких дітей до школи ходить всього 60 душ на 100.

Беручи на увагу, що всі діти мусять перейти цю стадію шкільної науки, вийде, що на Україні до початкових шкіл ходить дітей трохи більше половини. Останні залишаються по більшости без науки, без самої елементарної початкової грамоти.

Отже справа народньої освіти стоїть не так блискуче, як то виходилоби з большевицьких писань. А треба мати на увазі, що по пляну заведення загальної народньої освіти, який був вироблений земствами та переводився ними в життя, захоплюючи щорічно все більший процент дітей, десь в 1927-28 році мусіло вже бути на Україні заведене всезагальне навчання грамоти. Себ то вже тепер мавби залишитися поза школою невеличкий процент дітей. Та вже перед війною в народних школах деяких ґуберній, як наприклад Херсонської, Катеринославської, було в народних школах до 80% дітей шкільного віку.

Тут ще треба підкреслити, що жидівсько-московське пролетарське місто забезпечене школами початковими на всіх сто відсотків. Виходить, що всі діти диктаторів українського селянства навчаються грамоти. Звичайно для селянства згадана вища пересічна норма всіх дітей, що вчаться в школах України (60 на 100) зменьшується ще більше. Ледви чи половина селянських дітей ходить дійсно до школи. З такого стану народньої освіти Україна вийшла вже яких 15-20 років тому, а тепер вона знову стала такою темною, як була десь в 1907-1910 роках. Отже замісць поступу наперед бачимо великий відхід назад. Треба також пригадати, що в часи Центральної Ради (в 1917 році) дореволюційна кількість народних шкіл відразу значно збільшилася, але дальші події привели освіту до сучасного тяжкого стану.

Охорона дитинства та дошкільне виховання.

Постійних дитячих будинків на Україні в 1925 році було 293. З них на міста припадало 212, а на села 81. Керовників вихованням дітей було 1342. З того числа на міста припадало 1037, а на села — 305. Дітей виховувалося в сельських дитячих будинках 4,374, а в міських 14,876, разом 19,250. З того на дівчат припадало 9,057. Отже дівчата становили майже половину, що є цілком нормальним.

Дитячих кольоній та комун було 71. З того на місто припадало 20, а на село — 51. Керовників було в містах 194, а в селах 406, що разом складає 600 душ. Учнів було в них 9,651. В селах — 6,899 а в містах 2,752. Дівчат була одна третина загальної кількости учнів.

Дитячих містечок, в кількости 40, було в містах 27, а в селах 13. Так саме й дітей було значно більше в них міських 12,498, ніж селянських 3,958. Керовників також було в містах значно більше, бо 896, а в селах всього 204.

Будинків для дефективних дітей було 89. З них в містах 69, а в селах 20. Керовників було: в містах 550, а в селах 109. Всіх дітей було в містах 890, а в селах всього 146.

Будинків ізоляторів для хорих дітей було в містах 71, а в селах 3. В них дітей в містах 6,166, а в селах лише 71. Керовників тими будинками було в містах 449, а в селах 9.

Прийомники та розподільники були лише в містах в кількости 17, з загальною кількістю дітей **766**, якими керувало 63 доглядачів.

Отже **всіх дитячих установ інтернатного типу** на Україні в 1925 році було 584. З них в містах було 416, а в селах 168. Дітей вони вміщували 56,419. З того в містах 40,145 і в селах 16,274.

Денні дитячі будинки були лише в містах в кількости 25 з числом дітей 146.

Дитячих садків всього було 142. З того в містах 136, а в селах 6. В загальнім підсумку було дітей в дитячих установах інтернатного типу 58,228, або 21 дитина на кожних десять тисяч населення. З того в містах було 41,335, або 30 на десять тисяч населення, а в селах — 16,893, або 11 душ на туж саму кількість населення. Денні будинки та дитячі садки дають на десять тисяч населення такі показчики: в містах 4, а в селі 0,1, або 1 дитина на сто тисяч душ населення.

Як бачимо з того, то дітočих установ в селах занадто мало. Знова селянське населення не користується так, як міське з тих інституцій, що побудовані та утримуються з податків і на селян. Загальна-ж кількість цих інституцій така мізерна, особливо в селі, що можна рахувати їх істнуючими лише для реклями, лише для того, щоби можна було показувати їх ріжним „обслідувателям" чужинцям. Це нагадує ту виставку краму на вікнах, яку большевики практикують в своїх крамницях, вражаючи в той спосіб богацтвом та роскошю своїх склепів поверхового глядача в той час, як полиці в середині склепів світять пусткою. Говорити тому про серіозну орґанізацію виховання та опіки над дітьми в українському селі відповідно до потреб села немає чого, бо такої немає. Виховують та опікуються головне по містах дітьми ріжних зайд та московських посіпаків, а діти селянина, хазяїна Української Землі гинуть „попід тином сиротою".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Громадянин", Ню Йорк, Н. И. — Маєте рацію, що це безхарактерність, коли люде голосять одно, а на ділі поступають інакше. Не є це ніяке виправданне, коли це робиться ради хліба. А особливо гидко виходить це у людей, що проповідують на кождім кроці чесність, характерність і мораль. До тої справи ми ще прийдемо. В такій формі як Ви подаєте, годі нам писати.

А. К., Клівленд, О. — Шкода, що Ви цего скорше не прислали, а то вже була згадка про падолистове свято.

С. К., Филаделфія, Па. — Ваша думка добра, щоби вислати до редакції признанне з приводу розумної статті про українську справу. Цего одначе ми зробити не можемо. Це якраз обовязок филаделфійських Українців як читачів филаделфійських ґазет. Коли ті ґазети пишуть про нас неправдиві відомости, належить їх простувати, а коли пишуть справедливо, належить вислати їм до редакції признанне за їх розумне і справедливе становище в нашій справі. Так само повинні поступати Українці і по инших місцевостях.

Ф. П., Шикаґо, Іл. — Точної адреси не маємо. Пишіть: „Хліборобська Правда" чи „Рідний Край", Чернівці, Румунія.

Г. В., Шикаґо, Іл. — $1 Вам звертаємо. Таких просьб, на жаль, містити не можемо. Старайтеся дістати поміч через українські товариства в Шикаго, якщо до котрого з них належите.

Г. Л., Елмайра, Н. И. — До того комітету, про який питаєте, Обєднанне грошей не висилає.

Г. М., Перт Амбой, Н. Дж. — Жертву відділу для потребуючого Союзовця в краю треба тільки похвалити, але спису таких приватних збірок ми не оголошуємо.

І. Д., Ню Йорк. — Таких збірок для приватних осіб не оголошуємо.

СПРАВЛЕННЯ.

Ембрідж, Па. — Збірка виносила $195.60. Між иншим зібрано в церкві $12.20, дрібними датками $4.15, на весіллю в гром. Сухого $7.25, а Й. Литвин зложив $2.— А. Підуфалий, секр., Л. Кухтон, кас.

Ґарфилд, Н. Дж. — Між жертводавцями на поводян пропущено $1 від Пазі Юсипчук.

Филаделфія, Па. — На політичних вязнів зібрано $92.75. Між жертводавцями були по $1: І. Терпелюк і С. Мізвіжський.

Сликвил, Па. — Поміщені в 282 числі „Свободи" жертви з Джанет, Па., походять від гр.-кат. парохії в Сликвил, Па. Між жертводавцями бракує Тео. Шеліґи.

ВИТИНКИ З ҐАЗЕТ НАДІСЛАЛИ:

З Филаделфії, Па. — Г. Дожинський, М. Туркот, В. Богачевський, а далі: Никорчук з Бриджпорт, Конн., о. В. Каськів з Нортгемптон, Па., М. Балабан з Гюстон, Текс.

ПРИКАЗКИ.

Багачам за гроші й гроби хороші.

Умер багатий: ходім ховати! Умер убогий, шкода дороги.

Дурному синови й батьківське багацтво не в поміч.

Ліпше з розумним у пеклі, ніж з дурнем у раю.

В. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(5)

— Де ночуєте?

— Таки тут в Аврумка.

— Переночуйте у мене.

— Спасибі за ласку і честь, але тут весь мій баґаж і я вже заплатив з гори. У Аврумка моя постійна кватира, як приїду до Чигирина.

— То хиба й я піду. Самому мід не лізе в горло. Бувайте здорові!

— Доброї ночи! А нехай вам не присниться молода жінка Хмельницького, бо то не здорово.

Оба встали від стола і вийшли. Сомко пішов до своєї комнати в заїзді, Чаплінські до двора.

Хмельницький вертав до Суботова ступою. Він і не зважав на се, як кінь несе його. Вість, що Чаплінські важить на Суботів, та що гетьман Конецпольські вже дав був дозвіл займити маєток, отже колись може ще раз дати, стурбувала його. Правда, Хмельницький мав ще власний дім в Чигирині, якого йому не могли відобрати, але один дім, то замало родині на прожиток. Два сини і дві доньки... На добавок... не мала баба клопоту... привіз собі дівчину. Його кортіло за всяку ціну задержати її у себе. Якби орґанізоване ним повстанне України проти Польщі увінчалося успіхом, то втрати хутора йому нічого боятися. Якби Польща козаків одоліла, але він сам здасся, то й так мусив би втікати з дітьми кудись поза межі польської влади. В найглухійшу закутину Запорожа, або до Турка. Але, як Конецпольському що на ніс сяде, або щось про підготовку повстання залетить до його уха, то хутір відбере ще заки повстання вибухне. Що тоді? А як на добавок скинуть його з сотництва і не дадуть тої мізерної плати сотника? З чого тоді жити? Чи тоді буде можна довести до путнього кінця організацію повстання?

Хмельницький став рахувати свою працю, щоби вимміркувати, чи покладний гріш в купі з тим, що дістав би продавши дещо з того, що до життя не конче потрібне, вистане на яких пять років. Бо найдалі до пяти років, рахував, повстанне мусить вибухнути. Очевидно, як не прискорять нетерпеливі горячі голови, або деякі, Польщею понад край покривджені. Вирахував, що від біди видержить.

Бувби ще один спосіб стануті крепко на ноги, хочби й без Суботова. Хмельницький міг ще раз оженитися з якою богачкою. Рідний брат покійної жінки радив йому зробити се. І були такі, що радо вийшлиб за него. Між ними були богаті, молоді й гарні. Ось Ганна Золотаренківна надіялася, що він її возьме. Став думати про Ганну... Став її порівнувати з привезеною Оленою.

Ось так відчепилися його думки про Суботів і Чаплінського, та стали морочити думки про ту Олену. Думав, яку би то, поки що, позицію дати в своїй хаті привезеній Олені. Се нагла справа, котру треба би порішити таки зараз, бо перші діти спитають, нащо він її привіз. Ґаздиня, о скілько нею не є власна жінка, була в Суботові непотрібна, бо стара служка Ксеня ґаздувала несогірше. На няньку трилітного Юрка не хотів Олену деґрадувати; також не гадав робити її слугою своїх доньок. Він взагалі відкидав всяку гадку службової позиції, бо не хотів супроти неї стояти як пан супроти слуги. Легко булоби пустити її між люди, знайшовши для неї мужа, бо на таку красуню неодин злакомивсьби. Але Хмельницький чув, що не його сила дати її другому. При тім потерпав, що проти власної волі буде мусів ущасливити нею кого иншого. Бо майже цілком скрити її перед чужим оком, не здужає. Годі держати її як у вязниці. Мусить бути свобідна, бодай так, як вся його челядь. Не сумнівався, що впаде в око неодному, що його будуть напаствувати свати. І вона схоче стати власною панею. Така палка, як вона, схоче мати мужа. Щоби її не пустити від себе і щоби не пішов поговір, хиба мусів би її зробити... сотниковою. Але що сказалиб на се його діти? Чи приятелі не сміялисьби, що він вдурів на старість, та взяв таку молоду... на потіху другим...

Чим більше думав, що з нею зробити, тим більше вдумувався в думку, що йому треба би оженитися. Коли уявив собі, що як тепер верне до Суботова, то буде спати в своїй спальни сам один між чотирма стінами; що за одною з тих стін буде спати вона, також сама між своїми чотирма стінами, почув, що сотник без сотникової не годен обійтися. Але ті думки все перебивало питанне:

„Що скажуть діти?"

Виринула ще одна перешкода. Нею було питанне:

„Що вона за одна, яке її минуле і що з неї ще може бути?"

Хоч він вже від неї чув, яке її минуле, але вона могла дещо, або й всьо збрехати.

— Покищо, нехай буде так як є, — подумав. — Олена каже, що вона Львівка, донька мого знакомого. Львів не за морем. Провідаю і тоді подумаю...

Потис коня, щоби далі пуститися чвалом. Але саме в ту мить кінь, замісць рушити скорше, станув дуба і троха не скинув його.

— Що за дідько?! — Хмельницький закляв. — Хиба який звір перебіг дорогу...

— Пане сотнику! — обізвавсь перед ним якийсь знакомий голос. — То я завинив. Козак Стукало. Ви знаєте мене.

— Стукало? Той в службі у підстарости?

— Той. Я вас тут дожидав. Маю для вас важну вість...

— Коли діло до мене має слуга Чаплінського, то він певно шпіон, — Хмельницький подумав. — Якоюсь вістию хоче заробити на моє довіре, гадаючи, що я лекше дам себе тягнути за язик. А може й щось ще гірше затіває?

Хмельницький поклав руку на пістолю за поясом.

— Та в ночи, на дорозі в лісі? — спитав. — Прийди завтра до хати. А може то щось службове від підстарости?

— Та від підстарости. І службове. Не так службове, як про службове.

— Не второпаю. Кажи, що таке!

— Злізьте, пане сотнику з коня, бо то буде не одно слово, ані пять. І треба нам влізти в кущі та балакати пошепки, бо ви окружені звідунами вашого ворога. Не хочу й я потерпіти горлом, колиби ті, що важать на вас, дізналися, що я виявив вам їх тайну.

Хмельницький не дуже довіряв козакови Чаплінського, але також не був сином страха. Цікавість перемогла. Той козак або справді хотів сказати йому щось важне, або від него видобути щось таке, що хотів знати Чаплінські. Варто було знати, що для підстарости було таке цікаве.

— Тільки ти повинен знати, що й я не жартую, як хтось лиціміріть, — сказав, зіскаючи з коня і ведучи його за Стукалом в ліс.

— Сідайте тут під сим дубом, — промовив Стукало, сам сідаючи.

Хмельницький сів, все з рукою на пістоли і Стукало зачав:

— Чи ви знаєте шляхтича Дачевського?

— Я не знавби його? Се перший підлиза. Служить вірно Ляхам. То права рука Чаплінського.

— Отже той Дачевскі, очевидно на приказ Чаплінського, може й самого комісаря Шемберга взяв кількох козаків зі старостинської міліції до шпіонської служби. За те підстароста дає їм ще окрему плату. Тепер всіх тих розвідчиків справив проти вас. Оноді до того шпіонського товариства Дачевскі й мене звербував. Я згодився робити таку службу, щоби помогти вам, може й спасти від якої великої біди. Поки що ще не знаю, що в траві пищить, всеж таки чую, що над вашою головою збираються хмари. Хтось хоче вам за щось закласти петлю на шию, бо чогож би Чаплінські обмотував вас павутиням своєї шпіонажі? До мене Дачевскі має велике довіре і приказав мені зорко слідити за вами, та про всьо доносити йому.

— Щож він хоче про мене знати?

— Всяку всячину. Се й те. Ось приміром тепер я маю приказ провідати, куди ви їздили. Підстароста хоче також знати, що то за дівчина, котра з вами приїхала. Відки вона, хто вона і нащо ви її привезли до себе.

— І ти задержав мене на те, щоби про все те дізнатися просто від мене?

— Ні! Я задержав вас, щоби ви знали, що про вас Дачевскі і підстароста хочуть знати. Се одно. Друге, хочу від вас почути, що маю Дачевському збрехати. Бо на його приказ я іду балакати з вашою челядию, щоби від неї видобути потрібні Чаплінському вісти. Але як би правда мала пошкодити вам, то я волю збрехати. Бо хоч я в службі у польського пана, то всеж таки служу тільки в межах козачої чести. Я не раб, не хам і не Лях. Я козак і таким лишусь.

Хмельницький став думати. Знав, що Стукало, хочби й вірно служив Чаплінському, від челяди правди не почує, бо челядь сама не знала, куди її пан їздив, і що за одна та Олена. Але його кортіло знати, що люди будуть балакати, коли будуть думати, що Олена його жінка. На добавок хотів Чаплінському зробити збитка і надути його. Хотів, щоби з підстарости люди сміялися, коли він розголосить се, що вчує від звідуна, але потому покажеся, що все те неправда, та що пан підстароста робить сплетні, поширюючи небилиці.

— Скажи Дачевському, що я був у Царгороді, бо провідав, що там в гаремі одного яничарського отамана і мого приятеля є дівчина, котру я полюбив ще за житя моєї покійної жінки. То донька якогось старости, чи воєводи з західної Польщі. Я ту одаліску викупив, звінчався з нею і до Суботова привіз дітям таку молоду й гарну маму.

— Підстароста увірить?

— Він знає, що я між яничарами маю приятелів. А не увірить, то яке тобі діло до того? Скажи, що ти всего того не бачив своїми власними очима, але що тобі так розказувала челядь. Як вона брехала, то не твоя вина. Скажи також, що я се держу в тайні, бо мені соромно, що такий старий вдурів і взяв таку молоду жінку. Скажи, що в очах людий моя жінка будьто би ґаздиня і опіка дітям.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

ГАЛИЦЬКЕ СЕЛО ВІДРОДЖУЄТЬСЯ.

Недавно одержав я письмо від свого свояка з села Берлогів, калуського повіту, в Галичині. Є се молодий чоловік, що завдяки власній праці над собою здобув собі стільки знання, що дістав заняття в кооперативі й подає цікаві інформації про розвій кооператив в Галичині. Лист цікавий тим, що з нього наглядно бачимо, що наша селянська молодь в Галичині починає здоровійше думати, ніж її батьки, а навіть ся молодь думає поважніше й має далеко красші ідеали під обухом Польщі, як тутешня наша молодь на вільній американській землі. До того треба додати, що село Берлоги було звісне до війни як осідок безідейної галицької кацапщини, де істнувала читальня ім. Качковського, та де свідомійших Українців не було більше десятка душ. „Кілька літ польської влади", пише мій свояк, „так вплинуло на галицьких Українців, що коли підемо де до міста, або на яке зібрання людей, то сейчас пізнаємо хто між ними Українець, а хто чужинець-зайда, але певний себе на чужій землі, бо його боронить багнет польського жандарма й опіка „найяснєйшей ржечипосполітей Польскей". Українець непевний себе й заляканий й вважається, що думає лише „про контракт на небо". Однак, на потіху треба сказати, що між нашою молодю віє трохи відраднійшим духом і що серед неї родиться спасенна гадка, якби то шукати ратунку серед тих невідрадних обставин. І се власне показує, що наша молодь перейметься словами нашого генія Шевченка, що ніяка сила „не скує душі живої і слова живого". І ми, маючи сі слова на думці, беремося до боротьби проти ворога нашого національного життя, хоч наші вороги слідять нас на кожнім кроці й найшли ми вже спосіб, щоби працювати для нашої національної справи. Тим способом є праця на економічнім полі, яка скріпить нас матеріально, поставить нас на ноги, а тоді інакше буде виглядати й наша справа національна.

„На нашій галицькій Україні нема тепер майже ніякого села й містечка, де не були б Українського Народного Дому, читальні Просвіти а також Української Кооперативи. При кожній читальні основується „Луг" або „Січ", або принайменше Аматорський Кружок. При згаданих кооперативах ми єднаємося, стаємо одної думки й у нас родиться дух Хмельницького, Мазепи й инших народніх героїв. Ми стараємося рівночасно придбати собі у наших кружках як найбільше книжок, щоби основувати бібліотеку, бо ми переконані, що книжка й просвіта сильніша від меча й поборе його. Біда лише в тім, що в нас ще є богато тої передвоєнної зарази, що має бути хлоп і пан та що наші тати невдоволені з того, що ми стараємося порвати наложені кайдани; ми одначе не звертаємо на се уваги й у нас майже всі є тої гадки, що ми таки порвем кайдани.

„Недавно, бо 23. жовтня, устроїв „Повітовий Союз Кооператив" кооперативне свято у Голині, на яке запросив референтів з цілого повіту. Прибув на се свято й гр. О. Луцький зі Львова. Насамперед відбулося посвячення кооперативного дому, а опісля виголосили запрошені бесідники промови до зібраних людей, яких було около 2500. По промовах заспівано наш народний гимн „Ще не вмерла" й піднесено в гору синьо-жовті прапори. Се свято та виголошені палкі промови, збудили неодного сплячого духом. Нарід зібрався так численно коло будинку, що й жандармови тяжко було добитись до президії. Колиб жандарми були бачили байдужність замісць бадьорости, то з певністю булиби розігнали присутних. Пробували вони се зробити лише в той спосіб, що глузували з ідучих на свято, кажучи, що там відпусту нема, та що там горівки не дадуть. Але наші селяне не звертали уваги на їх говорення й спішили на свято. Вечером відіграв аматорський кружок пєсу „Сироти"; опісля відбулася забава з музикою. Гості забавлялися весело, а в коршмі не видни було в той час пяних.

„І є вже дуже богато сіл, що ідуть слідами Голиня й Берлогів. Головно звертають тепер увагу на оснування „Маслосоюзів". Нема тепер майже українського села в Галичині, щоби не мало у себе кооперативи, молочарні або сметанкової стації. Свідомі члени кооперативи не заглядають вже до жидівської коршми а коли в біді, то оден другого ратує. У нас, в Галичині, найшли собі кавалок хліба при кооперативах і молочарнях около 6000 робітників. І так переживав досі наш нарід горе й недостачу, бо бідний, а бідний він тому, що темний. До того навістила наш край сього року страшна повінь, так що тепер бореться наш нарід о своє життя, загрожене голодом. Трагічне положення нашого народу, але з часом може воно поправитись".

Стільки пише мій кревний. І тут насувається мені гадка, що коли чоловік в біді, тоді починає доперва шляхотніше думати а також вчитися самооборони й солідарности. Як-раз противно діється в нас в Америці, де наша молодь, що мається куда красше від своїх братів у Галичині під оглядом матеріяльним, уступає їм о много щодо шляхотности, ідеалізму замилування до книжки й освіти а також і народної солідарности й любови всього, що рідне.

Р. М. Дмитрів.

З укр. Життя.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Пора пізнатися на фарбованих лисах.

Дня 23 жовтня відбулося в нас в церковній галі віче в справі допомоги потерпівшим від повені. На тім вічу говорив редактор „Свободи" гр. О. Ревюк. Запрошено його як бесідника тому, що в нас яких 500 людей читає „Свободу" і вона тішиться загальною симпатією. Запрошено гром. Ревюка ще й тому, що він є урядником „Обєднання", а в нас загал оцінює працю Обєднання і тішиться, що ми в Америці зуміли вдержати так довго оту так хосенну загально-народну організацію. І от через те аранжери віча, а був ним Укр.-Ам. Демократичний Клюб, запросили такого бесідника, якого погляди відповідають почуванням нашого загалу в Бейоні.

На тім вічу зібрано $124.50. Гроші ті не відослано туди, куди бажали собі ті, що їх складали. Бож навіть гром. Ревюк передав офірованих йому $5 як зворот коштів до жертв на поводян і його жертва пішла не туди, куди повинна була піти після його бажання, бо панове „оборонці" післали її після скрентонського диктату. І чи так панове Телішевський Юрій, Юрій Бойко і Кузь Гриник робиться? Чи можна в той недемократичний спосіб поступати з загалом, з самими жертводавцями? Чи так ви, що все покликуєтеся на народ, поступаєте в практиці з народом, що говорите про його права, але ними самі нехтуєте?

Я є тої думки, що може собі кождий посилати, куди хоче. І сам гром. Ревюк говорив так на вічу. Але, коли собі люде бажають слати через Обєднанне, то чому тут крутити? Чому розбивати один фронт, якого сам нарід домагається? Чому не цопирати Обєднання, коли воно робить добру роботу?

Хай же буде нам наука з того на будуче. Пізнаймо своїх фарбованих лисів, які не числяться з ніякою загальною опінією, які не стремлять до якогось обєднання, а тільки розбивають нас при кождій нагоді. Які тільки слухають нашого тутешнього диктатора, який вже лизав миски всіх можливих партій і всюди нам тільки сором наносив.

Пора вже нам позбутися тих репрезентантів нашої громади, що як добрі „оборонці" і як делегати на церковні конгреси пхаються і конкордати потверджують, які ніби то агітують за Українським Домом, а нишком тишком кулують шери у большевиків, які підшиваються навіть під Обєднанне, коли треба їм під тою фірмою грошей від людей дістати, але які потім засилають їх до скрентонської централі. Вони навіть до церкви пхаються, щоби вийти урядниками та ще й з того боку розбивати наш національний табор в громаді.

Все те треба нашій громаді вже раз пізнати і вже раз скінчити з фарбованими лисами. Бо через них роздор. Через них припиняється всяка народна робота.

Теж Юрій.

БРУКЛИН, Н. Й.

Чи варта належати до своїх запомогових організацій?

У 281 числі „Свободи" поміщено посмертну згадку про Івана Кравчука. До сеї згадки нехай буде вільно й мені докинути кілька слів. Покійний І. Кравчук родився 9. липня 1886 року в селі Бенківцях, рогатинського повіту. Перебуваючи у Злучених Державах, вступив до місцевого тов. Богдана Хмельницького, від. 22. Українського Нар. Союза. Був він дуже діяльним членом згаданого товариства. Рівнож був членом тов. Запорожська Січ. При його помочі засновано Український Горожанський Клюб і він був його секретарем через 5 років. Відзначився також при заснованню українського тов. „Рідна Хата, якого секретарем був через 2 роки, відтак був директором Народного Дому й предсідателем тов. ім. Богдана Хмельницького. Усюди працював щиро й після своїх сил, не зважаючи на надірване здоровля, бо саме тоді почав нездужати на горло. Ніколи не відмовився від народної роботи й через те здобув собі загальну симпатію серед місцевих громадян. В часі смертельної недуги відвідували його щоденно приятелі й знакомі. Помер 2-го грудня рано.

Коли підписаний відвідав його 29-го падолиста, покійник говорив ще з ним про народню роботу й про місцеві справи. Коли рознеслася вістка про його смерть, кожний з Українців, що його знав, питав зі смутком, чи се правда. Домовину його прикрашено вінцями від усіх місцевих українських товариств. Усі місцеві організації занялися його похоронами разом з його жінкою й дітьми.

Тіло його перевезено до Народного Дому, який у нас зовуть „Рідною Хатою", звідки відпроваджено його до греко-католицької церкви, а опісля на цвинтар. Покійник осиротив жінку й шестеро дітей. В такий спосіб попращала місцева українська громада свого члена і щирого робітника-каменяра. Нерідна земля нехай буде йому пером.

Григорій Бардак.

Три дні блукай, а дурня дороги не питай.

За кавалок кишки бігби сім миль пішки.

Йому такий встид, як тій кобилі, що воза переверне.

СВІТОВІ РЕКОРДИ.

Бувший співак цісарської опери в Берліні Альберт Найман розіслав по домах своєї дільниці листи із запрохانням на концерт, який він приготовляє ...на подвірю свого дому. Він не має посади і не може найняти салі, де міг би співати, отже вибирає професію вуличного співака. — За прикладом молодого російського еміґранта Олександра Зубкова, що оженився з 60-літньою сестрою кайзера, хотів піти 18-літній крамничний помічник в франц. містечку Рошфор і освідчився 77-літній вдові. Старушка згодилась і стала славною, прославивши на один день імя свого сміливого мужа Бутона себто Ґудзика. У містечку збіглось стільки народу поґавитись на це видовище, що треба було покликати відділи поліції та жандармерії, які таки нічого не помогли. Юрба прорвала ланцюг, вдерлась до маґістрату, де був шлюб і винесла на руках пару новоженців при загальнім реготті.

—o—

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ ПІД ЛЬВОВОМ.

В селі Жидатинах під Львовом відбулось пияцьке весілля в одного господаря. Прийшли на него і три рідні брати Михаляки, які попилися до безтями а опісля стали битисся. Павло і Юрко Михаляки кинулись на свого брата Юліяна й так його поранили штилєтами в голову, що він в дорозі до шпиталю помер. Новітних каїнів арештовано.

—o—

МАНІТОБСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВТОПИВСЯ В ХОЛОДНІМ ОЗЕРІ.

До Ди Па надійшла вістка, що 6. листопада втопився в Холоднім Озері коло Флін-Флон Андрій Семчук. Семчук був відомий в Ди Па, де перебував кілька літ. Послідними часами ловив рибу в Холоднім Озері.

—o—

КОМІСАРІЯТ ДЛЯ СПРАВ ВИЛЬНА.

При литовськім уряді створено комісаріят для справ Вильна, в склад якого увійдуть делеґати Союзу відзискання Вильна й лит. шавлісів.

Цей комісаріят буде дорадчим орґаном уряду. Крім цього по більших містах Литви зорґанізовано спеціяльні курси, на яких обговорюватиметься литовська справа.

—o—

ЗАОЧНІ КООПЕРАТИВНІ КУРСИ НА УКРАЇНІ.

Головпрофосвіта затвердила навчальний плян заочних кооперативних курсів, які мають відкрити 1. січня 1928 р. при Книгоспілці. Прийом слухачів вже розпочався. Крім того при кооперативних орґанізаціях, при клюбах, сельбудах і хатах-читальнях має бути орґанізовано місцеві бюра заочних кооперативних курсів.

—o—

НАПАД НА ПОЧТУ В ГАЛИЧИНІ.

В Вишнівчику, підгаєцького повіту, впало двох людей з револьверами до почтового уряду, приложили урядникові револьвер до голови, казали йому відвернутися до печі, а самі забрали з бюрка 2000 золотих. Справники втікли неспостережені.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ БРІТЕЙН, КОНН. Бр. св. Петра і Павла, від. 254, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в пятницю, дня 16. грудня, о год. 8-ій вечером, в Укр. Гали. Обовязком є всіх членів прибути і вирівнати свій довг сего місяця. Котрий член не виповнить своїх залеглостий сам собі пошкодить, бо буде суспендований. Кождий член має принести зі собою 30 ц. за календар У. Н. Союза. Є много важних справ до полагодження. Будеться вибирати новий уряд на 1928 рік. Не присутний член чи урядник заплатить кару після статута. — Юрій Зень, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в середу, дня 21. грудня, о годині 7.30 вечером, в Укр. Домі Просвіти, при Джексон і Сомер ул. Норт Іст. Є важні справи до полагодження, як справа сиротинця, вибір уядників на 1928 рік, справозданнє з річного діловодства. Будеться приниамти нових членів до Союза і Товариства без вступного і роздача календарів, коли прийдуть на час. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінг і привести свого знакомого, щоб вписався в члени. — Мих. Канюк, предс.; Петро Бутрин, кас.; Йосиф Греськів, секр.

КАНЗАС СИТІ, КАН. Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 17-го грудня, в гали під ч. 547 So. Park Ave., точно о год. 7.30 вечером. Проситься всіх членів прибути на той мітінг, бо є богато важних справ до полагодження. Відбудесь також вибір уряду на 1928 рік. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Т. Беруцький, предс.; В. Фединишин, кас.; Д. Яремко, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ МО. Тов. Запорожська Січ, від. 355, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що річний мітінг відбудеться в неділю, дня 18-го грудня, о 2-ій год. попол., в гали парафіяльній, під ч. 526. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо є важні справи річного мітінгу. Контр. комісія здасть звіт по чім відбудеться вибір уряду на 1928 рік. Кождий член має явитись на означений, в противнім разі заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. Будесь роздавати календарі на 1928 рік по ціні 30 ц. за примірник. — П. Рак, предс.; Н. Калагурка, кас.; Ф. Солоничний, секр.

АКРОН, О. Отсим повідомляється всіх членів Бр. Сош. св. Духа, від. 295, що річні збори відбудуться в неділю, дня 18. грудня, о 1-ій годині пополудни, в гали церковній на розі Washington and Able St. На сих зборах кождий член пивинен явитись, бо є важні справи до полвгоджения. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости і зложити сегорічну жертву на Сиротинець. — О. Цепко, предс.; М. Петруха, кас.; Вас. Пільгуй, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Бр. св. Хрх. Михаїла, від. 308, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться дня 18. грудня. Не явившийся на сей мітінг урядник заплатить кари 2 дол., а член 1 дол. Є важні справи, як вибіру уряду на 1928 рік, справоздання уряду і контрольної комісії і ин. — М. Хома, пр.; С. Коробій, кас.; Ф. Данько, секр.

БЕНВУД, В. ВА. Бр. св. Йосифа, від. 157, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться на гали церковній, дня 18. грудня під ч. 42 Джейкоб ул. На порядку є: вибір уряду, справозданнє контр. комісії і др. важні справи. Проситься всіх членів вирівнати свої залеглости. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Мисько, пр.; П. Канюк, секр.

ГАМТРАМК, МІЧ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів і членкинь, що річні збори відбудуться в неділю, 18. грудня, о 1-ій годині, в гали Укр. Хати. Проситьмя всіх членів прибути на збори, бо буде справозданнє касове і вибір уряду на 1928 рік. Також проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости та не забувати за Сиротинець. Не явившийся член підлягає карі, ухвалений в тов. статуті. І. Крупка, предс.; Д. Васько, рек. секр.

КЕМБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, дня 18-го грудня, о год. 2-ій пополудни в Італійській Гали при 12-тій ул. Кождий член обовязково повинен явитись, бо буде справозданнє уряду і контрольної комісії і вибір уряду на 192 8рік. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости. Не явившийся член на збори підлягає карі після увхали. — Мих. Ткачишин, пр.; Федор Кузенко, сек.; Іван Гренечко, касієр.

ЯНҐСТАВН, О. Тов. Запорожська Січ, від. 17, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться дня 18. грудня, в Укр. Гали, 525 West Rayen Ave., о годині 1-ій пополудни. Кождий член обовязково повинен явитися на тім мітінгу. Уряд здасть справозданнє з 1927 року і буде вибір нового уряду на 1928 рік. Члени довгуючі повинні виповнити свої довги. Будемо принимати нових членів, як старших так і дітей, без вступного до Тов. і У. Н. Союза. — І. Терлецький, секр.

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 111, повідомляє всіх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, дня 18 .грудня о 2-ій годині пополудни під ч. 418 Williamson Ave. Довгуючі члени мусять вирівнати свої довги. Буде вибір нового уряду і члени одержуть календарі на слідуючий рік. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Осип Коган, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, дає до відома своїм членам, що річний мітінг відбудеться дня 18-го грудня, о год. 2-ій пополудни в неділю, під ч. 2748 Lagranka St. в Польській Юніон Гали. Проситься всіх членів прийти на мітінг, бо будуть важні справи до полагодження. Контр. комісію взиваеться переглянути книжки і здати справозданнє на мітінгу. Буде вибір уряду на 1928 рік. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Скотинський, предс.; Д. Медецький, кас.; Й. Розщінка, секр.

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться дня 18. грудня, в церковній гали на Вест Райен Евню, в неділю, зараз по Сл. Божій. На сей мітінг повинні всі члени явитись, бо буде справозданнє і вибір уряду на 192 8рік. Кождий член одержить календар за доплатою 30 ц. Будеться принимати нових членів без вступного до Бр. і У. Н. С. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Іван Рудик, пр.; Іван Кравець, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, дня 18. грудня с. р. в У. Н. Домі, 1523 Гікори ст., точно о годині 1-ій попол. Обовязком є кождого члена явитись на сей мітінг на означений час. Контрольна комісія здасть справозданне за сей рік по чім відбудесь вибір уряду на 192 рік8. Будемо принимати нових членів до Братства і Союза. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противні мразі будуть суспендовані. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Мих. Паращак, пр.; Теодор Владика, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МІЛВОКІ, ВИС.

З хрестин на поводян.

На хрестинах у громадян Василя і Катерини Пензей зібрані гості не забули й за своїх братів, потерпівших від повені і на зазив д. Д. Борса зложили жертви. Збіркою занялась гр. К. Доманьчук.

Жертвували: Д. Борик $2.00; Н. Кодринський $1.50; по $1.00: В. Михайлишин, Н. Довгунь, С. Кранц, Г. Шкел; Ф. Адамчук 50 ц. Оден з тих, що поза комуною не бачать більше нічого, та кричать, що вони найсвідоміші, жертвував 2 ц., дослівно два центи.

Дрібні жертви $7.11.

Гроші переслано до Обєднання. Разом $15.13.

Д. Борис.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

На поміч поводянам.

Наша громада при українській греко-католицькій церкві і члени Українського Дому Просвіти також не забули про братів в Галичині, які потерпіли від повені.

Започатковано першу збірку у гр. П. Угриньчука на несподіваній забаві, себто „сурпрайз парті", котру устроено для його дочки. Гр. Федорців пояснив присутним гостям теперішне положення Українців в Галичині, котрих навістила страшна повінь, а гр. І. Шміґановський перейшов поміж гостей і зібрав $11.00.

Новозасноване жіноче товариство Пресв. Діви Марії також не лишилось позаду, бо уряд згаданого товариства, під проводом пані М. Кітової і А. Денис, зібрав між членицями $13.00.

Церковний Комітет зібрав між парохіянами $9.00.

Уряд Українського Дому Просвіти зібрав між членами $15.50.

Можливо, що декому буде трохи дивно, що наша громада зібрала таку малу суму, але тут нема чого дивуватись, бо тому пару років було тільки дві укр. групи в Мінеаполіс, т. є. гр. католики й большевики, а тепер є їх три, бо ще й православні. Кожна група зокрема збирала жертви. Згадану суму відіслано до Обєднання в Филаделфії.

П. Ф.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Допомога потерпівшим від повені з 23 і Бравн улиці.

На мітінгу товариства „Мир", відділ 324 У. Н. Союза, тов. Анд. Слободян підніс гадку, щоби помогти потерпівшим від повені у Старім Краю. На внесок гр. Д. Люби, попертий Гр. Ґонтою, рішено дати з каси товариства $25.00. Крім сього зложили ще члени тов. „Мир": Анд. Слободян $2.00; по $1.00 зложили: М. Самбір, М. Грендей, М. Ґелета, Й. Матлюк, Ст. Липка, Дм. Люба, Г. Яцишин, П. Максимович. Разом зложено $35.00, які відіслано до Обєднання.

ОБОРН, Н. Й.

З Листопадового Свята на інвалідів.

В укр. кат. церкві відправлено дня 6. листопада панахиду за поляглих українських Героїв. Панахиду відправив о. Строцький та виголосив при тій нагоді патріотичну промову, та розповів про ті жертви, які положила в обороні нашої свободи славна українська армія.

По панахиді заряджено збірку на інвалідів, яка принесла $50.00.

Гроші вислано до Обєднання.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

УКР. СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА НА ДІМ ІНВАЛІДІВ УКР. АРМІЇ У ЛЬВОВІ.

Лista ч. 3.

Стрілецький Гурток ч. 1. Филаделфія, Па.

1) Дохід із свята Першого Падолиста $69.37.

2) Збірка на хрестинах у Теодора Івана Свистуна молодшого, зібрав Ник. Воронюк $40.00.

3) Замісць вінця на могилу тов. Івана Кицака від Стрілецького Гуртка ч. 1. $15.00.

Разом Стрілецький Гурток ч. 1. $124.37.

Стрілецький Гурток ч. 2. Ню Йорк, Н. Й.

Гриць Ковердович зібрав $30.50 на Січовім пікніку 14-го серпня 1927. по 5.44 дали: С. Ядловський, К. Яриш; по 1.00: Ів. Притка, Антін Куцик, Ів. Прутик, Н. Кричак, Д. Ковальчук, І. Степанишин, Ів. Турчик, Ст. Дідона, Ст. Деркач, В. Синошин, Ф. Ґрандур, П. Гринишин, Н. Писаровський, Ів. Занський, Т. Яким, І. Балко, П. Красненька, О. Кирчій; по 50 ц. дали: Фені Гаврилко, І. Кітинський, Н. Кусий, Гнат Мельник, Ст. Хархан.

Іван Перчишин зібрав 5.00; по 2.00: Фр. Когут, Ів. Перчишин; по 1.00: Сем. Паламар.

Разом Стрілецький Гурток ч. 2. $35.50.

Стрілецький Гурток ч. 3. Скрентон, Па.

Тимко Трач зібрав 7.50; по 1.00: Мих. Колодій, Ів. Петришин, Тимко Трач, Мих. Ґац; по 50 ц.: Ник. Любянецький, Ів. Марияш, Анд. Осика, Ів. Стадник, Ів. Соляник, Ів. Круль; по 25 ц.: Ол. Зеленинка, Ст. Ладнюк.

Разом Стрілецький Гурток ч. 3. $7.50.

Стрілецький Гурток ч. 4. Питсбурґ, Па.

П. Ляхович з Вудловн, Па., зібрав $24.35; по 5.00: Дм. Кирніцький; по 1.00: Ів. Баранько, Т. Вітушинський, О. Герть, Ст. Ятчишин, А. Кармазин, Анна Юркевич, Вас. Камінський, Ів. Плуговський, Мілька Убовебут, Ів. Книшик, А. Кросс, Ст. Зварун, Катерина Вавро, В. Яворчуковський, Ник. Шпук, Ів. Сорочак; по 50 ц.: Анна Ляхович, К. Ятчишин, П. Подоляк, Т. М. Поницький, Ст. Гаврилюк, Й. Думенко; по 25 ц.: Т. Козіцький; по 10 ц.: Анна Сікора.

Разом Стрілецький Гурток ч. 4. $24.20.

Стрілецький Гурток ч. 21., Едмонтон, Алберта, Канада.

Гриць Литвин зібрав $19.45; по 5.00: Гр. Литвин; по 1.00: В. Долинний, М. Яриш, О. Гач, Ф. Куций, Р. Криванюк, Ев. Корпак, Ів. Меліхерчік (Словак), Н. Ткач, Зофія Глинка, Ст. Лесик, Н. Яворський; по 50 ц.: Анна Николишин, Єфрем Чеб, П. Сікора (Поляк зі Шлеску), Ос. Карпович, В. Пуга; по 25 ц.: Марія Ґолінська, Т. Сендецький, Марія Филима; по 20 ц.: Н. Огродник.

Разом зібрано $19.45.

Збірка поодинокиx колекторів. Бойдтавн, Па.

Семен Лев, член У. С. Г. зібрав $55.00; по 1.00: Гр. Шептак, Й. Кучма, Д. Поляняк, В. Тарас; по 50 ц.: П. Масляк, М. Хорондзак, Ів. Лабовський, П. Коцура, Анд. Шептак, Аф. Тирлич, Й. Цап; по 25 ц.: П. Заверач.

Разом в Бойдтавн, Па., $7.75.

Спрінґфілд, Па.

По 1.00: Розалія Кавалко, К. Іванців, Й. Тадчук, Ів. Лавовський, М. Ляцко; по 50 ц.: Ф. Васюта, К. Пиляк, Ст. Васюта, Ст. Винарчик, В. Заверач, В. Козяр.

Разом в Спрінґфілд, Па., $8.00.

Ентерпрайз, Па.

По 1.75: С. Сметана; по 1.00: К. Сарафін, Анд. Фучко, Ал. Гюз, Ф. Газіна; по 50 ц.: П. Тотод, Ал. Лабовський, Ос. Качек, П. Мацько, Мих. Суханич, Евфрозія Слота, М. Мерена, С. Горощак, М. Полянський, Ів. Моровський, Йос. Трохановський, Марія Пелеш, Ів. Кузимчан; по 40 ц.: Ів. Бобровський, по 25 ц.: Ів. Мерена, Гелена Косцелняк, Л. Даляк, М. Касеньчак, Гр. Федорчак, Т. Капустянський, Як. Тарас, Ст. Горощак, Ів. Горощак, Ол. Пангир.

Разом в Ентерпрайз, Па., $15.15.

Ексцельзіор, Па.

По 1.00: Ів. Мерена, Т. Кухта, Ів. Маршалек, М. Бокович, Вас. Венгринович, С. Полівка, Ст. Ящишин, Ол. Волошин, Ник. Габура; по 50 ц.: Ів. Кохан, Теод. Коцур, Дм. Вислоцький, Теод. Смалець, С. Барна, Ів. Димен, Ант. Дідович, Ів. Кухта, Гн. Масцюх; по 25 ц.: Кузьма Мерена.

Разом в Ексцельзіор, Па., $13.75.

Шамокін, Па.

По 1.00: Л. Робінс, Марта Єзуско, К. Полиняк; по 25 ц.: Ів. Новак.

Разом в Шамокін, Па., $3.25.

Разом зібрано в повисших громадах $47.90.

Не прислано імен жертводавців на $7.10.

Семен Лев разом зібрав $55.

Гренд Репидс, Миш.

Іл. Ставинський зібрав $43.00. Товариство Згода, відділ 260 У. Р. Союза, $10.00; по 5.00: Ілія Ставинський, Сем. Мазурик; по 2.00: Мих. Плугатор; по 1.00: Мих. Грушка, З. Береза, Григ. Герман, М. Хмуринський, Іван Бабій, Дм. Козак, С. Де Грутос (Чех), П. Рокіцький, В. Воробець, Ст. Попович, Д. Хавецький, Ч. Куртика, К. Мазурик, К. Виблінський, В. Чорний, Р. Грибик, М. Ваврика, Ст. Куропаль, Мих. Корда, Мих. Богай, Адам Мазурик.

Разом зібрано $43.00.

Разом зібрано по день 28 падолиста 1927. суму $309.02.

З каси Громади дано 98 ц.

Вислано до краєвого Товариства Опіки над Інвалідами на будову Дому у Львові $310.00.

За Укр. Стрільцьку Громаду:
Т. Свистун.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З хрестин на інвалідів.

Дня 6. падолиста, с. р. відбулися хрестини у гр. Івана Ангела, на яких присутні гості зложили 14 долярів на наших братів-інвалідів у Старім Краю. Збіркою занялися Дм. Марценюк і Микола Голуб. Свої датки зложили:

Господар Ів. Ангел $2.00; по $1.00: Дм. Марцинюк, М. Голуб, Ів. Мудрак, А. Круль, М. Антонів, С. Соболівський, П. Дижмарук, Г. Клак; по 50 ц.: В. Божинський, Ів. Кук, В. Антонів, А. Синишин, Кароліна Цимбалюк, Ант. Блашко, М. Навальський, Марія Кук.

Разом $14.00.

Де війт ледащо, там громада нінащо.

Любімось як браття, а рахуймось як Жиди.